

Ekonomi ve Politika Araştırmaları Merkezi (EPAM)

Bülten No:134

EPAM ve GÜVSAM tarafından Ukrayna-Rusya Savaşı bütün boyutları ile takip edilmektedir.

Bu sayıda Doç. Dr. Fahri Erenel tarafından yazılmış iki makale ile savaşı başlangıcından itibaren yakından takip eden Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Yüksek Lisans Öğrencimiz Erol Demir'in savaşı gün gün anlattığı iki ayrı çalışması yer almaktadır.

Savaşın sona ermesini müteakip bu tür çalışmaların bütünleştirilmesi ile EPAM yayını olarak bir kitap hazırlanması planlanmıştır.

Rusya'ya Kayıtsız Kalan Batı

Doç. Dr. Fahri Erenel

Rusya Federasyonu nüfus kaybederken, "yakın çevrede" 20 milyondan fazla Rus'un yaşıyor olması, Putin'in "SSCB'nin çöküşünü 20. Yüzyılın en büyük felaketi" olarak nitelemesinin arkasındaki en önemli nedendi. Putin daha sonra "Sovyetler Birliği'nin çöküşünü bir felaket olarak görmeyenlerin kalbi yoktur, yeniden kurmak isteyenlerin ise beyni" diyecekti. Putin'in ana fikrini bu ifade de aramak mümkündür. Bu fikrin iyi analiz edilmemiş olması günümüz gelişmelerinin ana nedenlerinden birini oluşturduğu söylenebilir.

BBC'nin savaş muhabiri Quentin Sommerville'nin, Harkov'daki enkazın üzerinden yürürken Rus bombardımanı hakkında söylediği "Eğer bu taktikler size yabancıysa, o halde dikkat etmemişsinizdir. "ifadesi ile batının ve elbette NATO'nun demokratik hükümetlerine Putin rejiminin özelliğine ne kadar dikkat ettiniz? sorusunu yöneltmektedir. Ve arkasından Rusya'yı bugüne getiren kanıtları sunmaktadır.

Ayrılan bölgeleri desteklediği iddiasıyla Gürcistan'a asker göndermesinin üzerinden 20 yıl geçti.Daha sonra, sürgündeki Rusları öldürmek için sinir gazıyla donanmış ajanları İngiltere'ye gönderdi.2014'te Doğu Ukrayna'yı işgal, Kırım'ı da ilhak etti.Bütün bunlara rağmen, Almanya ve birçok Avrupa Birliği (AB) ülkesi Rus doğal gazına bağımlılığa kilitlendi. Kırım'ın ilhakından bir yıl sonra, tedariki artırmak için Kuzey Akım 2 adlı yeni boru hattının inşasını onayladılar. John Major'ın 1990'da başbakan olması sonrası Londra, Rus parası için güvenli bir liman olmuştur. Rus oligarkları Londra'ya milyarlarca dolar para yatırarak, paralarını aklamışlar, başkentin en prestijli konutlarını satın almışlar, politikacılarla özel ilişkiler kurmuşlar ve kampanya fonlarına bağışta bulunmuşlar, ancak, kısa zaman diliminde elde ettikleri muazzam servetlerinin kaynağına yönelik fazla soru sorulmamıştır.

Rusya, NATO'nun sınır komşusu olmasını kabul etmedi ve ileri sürdüğü,hiçbiri karşılık görmeyen,açıkçası görmeyeceğini bildiği güvenlik garantileri karşılanmadığı için savaşı başlattı.NATO doğruya doğru genişlerken şimdi Rusya NATO sınırlarına doğru genişliyor.

Batı aslında kendi ayağına kurşun sıkılmış gibi.Arada tampon olarak Ukrayna varken,Ukrayna'yı ateşe atarak adeta yaktılar. Bir ülke dünyanın gözleri önünde eriyor ve dünya seyrediyor.Maçlar,konserler ,gösteriler ile Rusya'yı durdurmayı,Ukrayna'ya ise arkanızda biz varız diyerek Rusya'ya karşı dirençlerini kaybetmemelerini sağlamaya çalışıyorlar.Gölge ile savaşıyorlar.Ancak,sahada yoklar.Meclislerinde Zelenski'yi konuşturarak ve ayakta

alkışlatarak Ukrayna'yı adım adım tarih sahnesinden sildirmeye çalışıyorlar.

Batılı devletler tarafından gönderilen her silah,mühimmat vb.'nin Ukrayna'nın direnme gücünü arttırdığı kuşkusuzdur.Rusya'ya verdirilen zayıatta etkileri olduğu kesindir.Ancak,bu tür desteği iki ucu keskin bıçak olarak düşünmek gerekir.Rusya'nın,direnış arttıkça,kayıpları fazlaştıkça,kullandığı silahlarda, isabet yüzdesi ve tahrip gücü yüksek olanları tercih etmesine neden olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.Bu ise Ukrayna'nın özellikle sivil kayıplarının artmasına, önemli altyapı tesislerinin ciddi şekilde zarar görmesine yol açmaktadır.Batının tüm desteğine rağmen bir Avrupa devleti olan Ukrayna adım adım Başarısız Devlet kategorisine girmektedir.Tarihte bir ilk gerçekleşmek üzeredir.Bugüne kadar bu tür devletlerin Ortadoğu veya Afrika'dan çıkmasına alışmış olan Avrupa,Avrupalı bir devletin bu kategoriye girmek üzere oluşunu umarsamazlık içinde sadece izlemektedir.Savaşın bu şekilde gelişimi halinde,Ukrayna'yı başka devletlerin de takip edebileceği, safha safha kontrol alanını geliştirecek Rusya'nın her hamlesinin NATO'nun parçalanmasına kadar gidebileceği,bu durumda eski peykleri olan devletlerin tekrar Rusya'ya yakınlaşabileceği göz ardı edilmemelidir.

Putin adı konulmamış olsa da, doktrini adım adım uyguluyor. NATO ise kuruluşundan beri oluşturduğu 7 konsept ile üyelerini bir arada tutabilmek için çaba göstermiş olsa da hiçbir zaman aradığını bulamamıştır.NATO-2030 vizyonu kapsamında 8 nci konseptin hazırlığı içinde iken savaşın başlaması ile bu konseptinde değişeceği belli gibidir. Son liderler zirvesinde yeni kuvvet oluşturması için alınan karar bu değişikliğin göstergesidir. 30 üyeden oluşan NATO'nun sık yaptığı bu değişiklikler üyeler üzerinde güvensizlik oluşturduğu kesindir. Rusya, NATO'nun ne iş yaptığını çok iyi öğrenmişe, kararsızlık ve oluşan güvensizlik sarmalını iyi değerlendirmişe benziyor.

Bütün bunlarla birlikte Putin tarafında da hatalı analizlerin yapıldığı görülmektedir. Batı'nın kronik bir gerileme içinde olduğuna, iç bölünme ve ideolojik kin nedeniyle zayıfladığına, eski Sovyet Cumhuriyetlerinde - Gürcistan (2003), Ukrayna (2004-5) ve Kırgızistan (2005) - bir dizi demokratik ayaklanmanın muhtemelen halk iradesinin otantik ifadeleri olabileceğine inanmayı reddetmesi, askeri gücünü abartılı olarak değerlendirmiş olmasının hatalar zincirinin halkalarını oluşturmakta olduğu giderek kesinlik kazanmaktadır.

Rusya Dış ve Savunma Politikası Konseyi Onursal Başkanı Sergey Karaganov yayınladığı makale de "Ukrayna'da yaşanan gelişmelerin NATO'ya karşı bir başlangıç" olduğunu belirtmekte, Putin'in Ukrayna stratejisini "yapıcı yıkım" olarak kabul etmektedir.

Putin'in nükleer silah kullanma tehdidi asla boş tehdit olarak algılanmamalıdır. Soğuk savaşın sona ermesi ile birlikte nükleer silah kullanma tehdidi baskısını üzerinde atabilen dünya ve özellikle batı Putin'in sözleri ile korkuya tekrar geri dönmüştür. Nükleer silah kullanmanın tam bir yıkım olacağı ancak asla yapıcı olmayacağı kesindir. Hiroşima ve Nagazaki örnekleri bunu bize dikte ettirmektedir.

Sınırsız Savaş

Doç. Dr. Fahri Erenel

Ukrayna-Rusya savaşında yaptırım ve katliam haberlerinin ön plan çıkmaya başlaması ile Çin’li iki Albayın ileri sürdükleri sınırsız savaş teorisi ilk kez uygulama imkanı bulmuşa benziyor.

Sınırsız savaş teorisi aslında Çin’in ABD ile mücadelesine yönelik olarak geliştirilmiştir. Dünya’da savaşlar dahil mevcut kuralların batılılar tarafından konulduğunu ve Çin’in bu kurallara göre savaşmak zorunda olmadığını temel çıkış noktası olarak alan teoride, sınırsız savaş, “hiçbir sınır ve kısıtlama tanımayan, askeri ve askeri olmayan biçimler alabilen ve birçok cephede çatışmanın yapılabildiği geleceğin savaşı” olarak tanımlanmıştır.

Kısacası kurallara uymamak esastır sınırsız savaşta, savaş ne kadar karmaşık hale getirilirse o kadar etkili sonuç alınabilir. Savaşmak için geleneksel olmayan araçları, yani kapitalistlerin mali sistemleri çökertmek için kullandığı araçlar gibilerini kullanırsanız bir şansınız olur. Aksi halde, kurallara uyularak savaşmayı planlayan ülkelerin bu tür güçlü düşmanlara karşı hiçbir şansı olmaz. Terörizm, medya ve mali/ekonomik savaş’ın etkili olarak kullanılabileceği bu savaş türünde; siber saldırılar, çevre tahribatı, göçe zorlama, organize suç örgütleri, devlet altı örgütlerde sınırsız şekilde kullanılabilir.

Başta ABD olmak üzere Batılı ülkelerin Ukrayna-Rusya savaşında uyguladıkları aslında sınırsız savaştır. Batı cephesi sınırsız savaş ile Rusya’yı da adeta sınırsız savaşa dahil etmeye çalışmaktadır. Rusya’da dahil olmuş gibidir. Çinliler savaşın dışında görünüyor, ancak ruhları savaş alanında.

Çinlilerin geleceğin savaşı olarak tanımladıkları bu savaş türünde sahada görüldüğü üzere hiçbir sınıra uyulmamaktadır. Medya’da yer alan ve taraflara bağlı olarak farklı yorumlanan görüntüler dışında daha nelerin sınır tanınmadan uygulandığını bilmiyoruz. Bildiğimiz hiçbir kuralın olmaması.

Savaş suçu işlendiği ve hesap sorulacağı söylemleri batılı liderlerin dillerine dolanmış durumda. Sudan’da Beşir’i Savaş Suçları Mahkemesine çıkaramayan batı Putin’i nasıl bu mahkemeye çıkarabilecektir. ABD, Fransa, Almanya ve İngiltere’nin savaş suçu konusunda vermesi gereken o kadar çok hesap var ki. Bu hesaplar sorulmadan başkasını suçlamak acaba nasıl bir inandırıcılık içermektedir? Söyleyenler söylediklerine inanıyorlar mı? Zannetmiyorum. Nerede uyulması gereken silahlı çatışma hukuku temel ilkeleri. Savaşçı statüsünde savaşa katılanlarla fiilen savaşa katılmayanları ayırt etme, bir savaşta hedefe ulaşmak için yeterli askeri gereklilik dışında güç kullanmama, gereksiz acıya sebebiyet vermeme, orantılılık ve savaş esirlerine insanca davranma.

Bu ilkeler üzerinde her zaman konuşulan, gündemden eksik olmayan ilkeler. Kim uyuyor kim denetliyor belli değil. Aynı konuda yapılan bir eylem İsrail için meşru müdafaa iken Türkiye’nin aynı gerekçe ile yaptığı hareket işgal olarak tanımlanıyor.

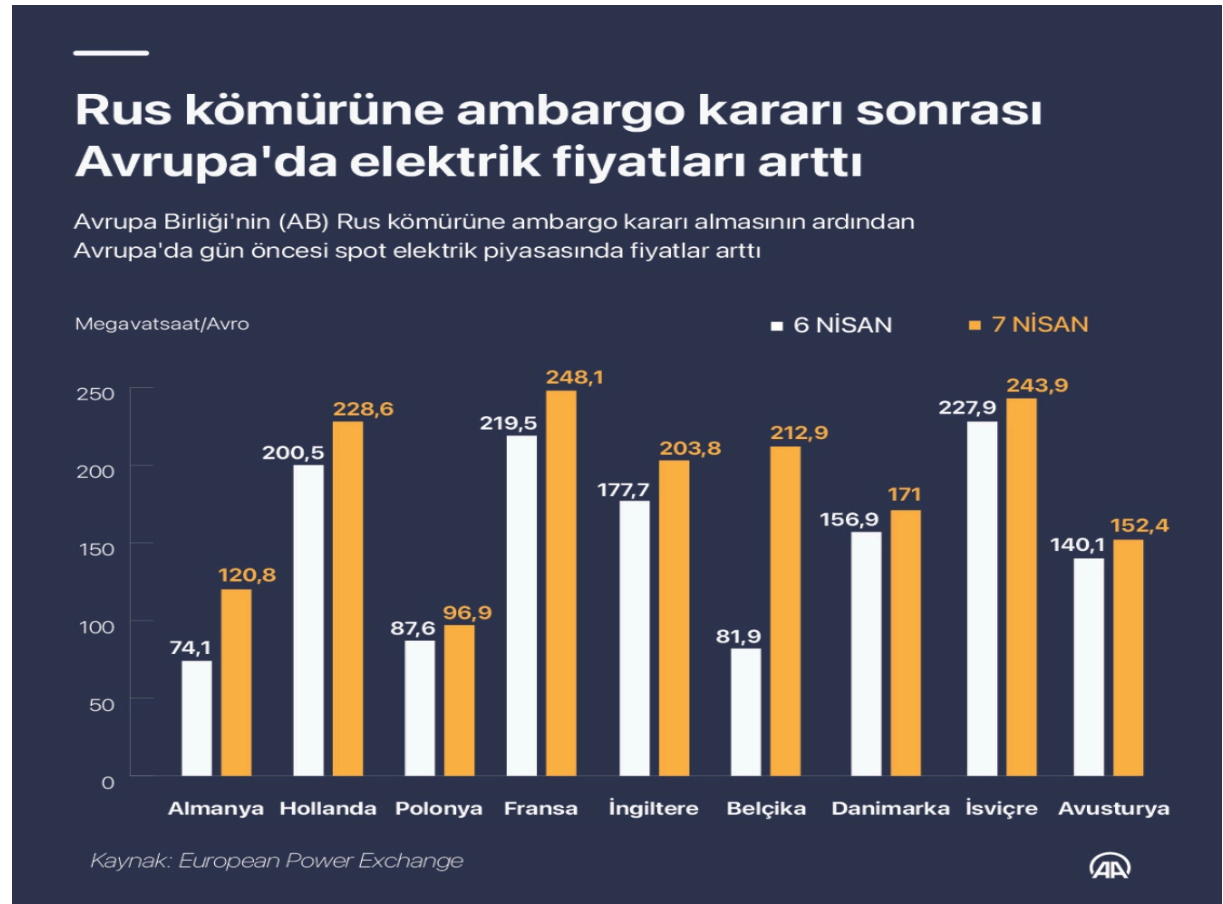
Savaşı sona erdirmek üzere yapıldığı iddia edilen her türlü faaliyet sınırsız savaş hizmet ediyor. İstanbul’daki müzakerelerde ortaya konulan iki tarafın liderlerinin görüşüne sunulacak metin bir anda Ukrayna tarafından değiştirilerek Rusya’ya iletilebiliyor. Var olan güvensizlik daha da artıyor bu şekilde. Batının istediği tam da bu. Eğer savaşın başlamaması olsaydı istekleri Minsk anlaşmaları üzerinde yoğunlaşarak bu kadar can kaybına, göçe ve Ukrayna’nın adeta yerle bir edilmesine seyirci kalmazlardı.

Sınırsız savaşı Ukrayna değil.ABD ve onun takipçileri uyguluyor aslında.Ukrayna,bu savaş türünün içinde sadece bir parça.Platon'un Devlet adlı eserinde yer verdiği iyi bir liderde bulunması gereken vicdan ve erdem gibi ilkelerin zerresine bile rastlanmıyor sınırsız savaşta.Kadınlar,çocuklar hastalar ve yaşlılar bir kez daha hedef oluyorlar Ukrayna'da savaşın ismi değişse de.

Beklenen,ümit edilen,ancak bir türlü kıyısına bile gelinemeyen ateşkes. Ukrayna -Rusya savaşında gerçekten isteyen taraf var mı ateşkes ve akabinde barışı.

Bir Afrika atasözünde; “Sular yükselince balıklar karıncaları yer, sular çekilince karıncalar balıkları yer. Kimin kimi yiyeceğine suyun akışı karar verir” der. Bu bağlamda belirli bir teknoloji, medeniyet ve bilinç düzeyine ulaşmış olması düşünülen insanoğlunun; ya hep birlikte kolektif bir barış ve refah için ortaklık arayışına girmeleri ya da geleceklerini Afrika atasözünde söylendiği üzere suyun akışına bırakmaları gerekir.

Bir Rus Atasözü; “Ebedi barış sadece bir sonraki savaşa kadar sürer” der. Bir Somali Atasözü; “Sorunlarını barışla çözemeyen savaşla da çözemez” der. Yine bir Yahudi Atasözü; “En kötü barış en iyi savaştan daha iyidir” der. Görüldüğü gibi esasında tüm insan kültürlerinin doğasında savaşa karşı haklı olarak bir karşı koyma vardır. Ancak tüm bu karşı koymalara rağmen savaş, her seferinde kontrolsüz olarak patlak verir ve gelişir.



<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27750>

Rusya-Ukrayna Savaşı'nda namlular Donbas'a çevrildi

Rusya'nın Ukrayna'da sürdürdüğü savaş, ikinci ayında ülkenin doğusundaki Donbas bölgesine doğru kayıyor

İstanbul'daki müzakereden sonra, 30 Mart'tan itibaren Rus birlikleri Kiev ve Çernigiv yönlerinden çekilmeye başladı

Rusya, savaşın birinci ayını doldurduğu gün "operasyonun birinci etabının tamamlandığını" açıkladı

Esas çabalarının "Donbas'ın kurtuluşu" olduğuna dikkat çekti



Savaşın ikinci aşaması

Rusya'nın, Donbas bölgesini, Harkiv, Dnipro ve Zaporijya bölgesi idari sınırlarına kadar genişletmeye çalışması bekleniyor

Bölgede 100 binin üzerinde Ukrayna askeri bulunuyor

Pakistan'da hiçbir başbakan 5 yıllık görev süresini tamamlayamadı

Ülkenin 75 yıllık tarihinde 22 başbakan görev yaptı



05.04.2022



<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27701>

Ruanda soykırımında kaybettiği 800 bin yurttaşı için ağlıyor

Ruanda'da soykırımın üzerinden 28 yıl geçmesine rağmen 1000'den fazla şüpheli, yargılanmadan diğer ülkelerde serbestçe dolaşmayı sürdürüyor

1987

Hutuların iktidarı ele geçirmesi sonrası sürgüne gönderilen Tutsiler, Ruanda Yurtsever Cephesini (RPF) kurdu

1 Kasım 1990

Tutsiler, Uganda'dan saldırı başlatarak ülkenin kuzeyini ele geçirdi

6 Nisan 1994

Hutu olan Ruanda Devlet Başkanı Juvenal Habyarimana'nın uçağı düşürüldü

Saldırının ardından Tutsilere karşı Kigali'de ilk saldırılar gerçekleştirildi

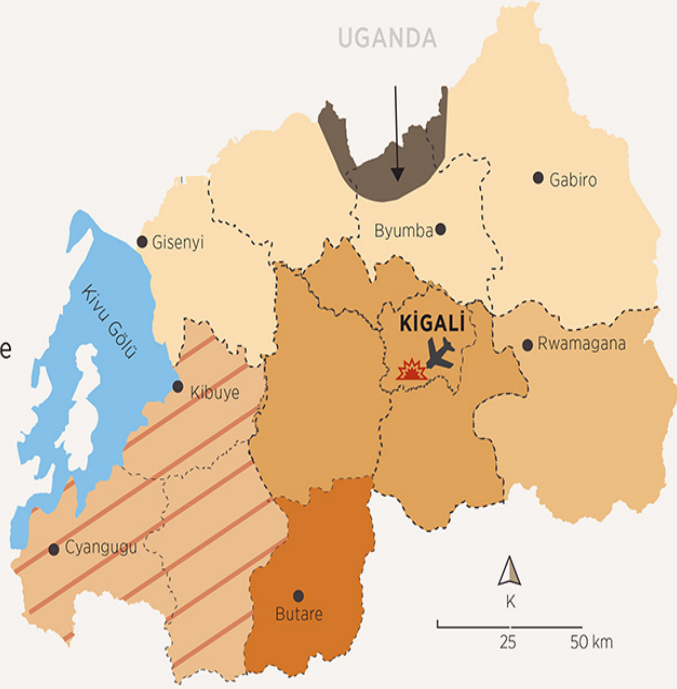
23 Haziran

Fransa, ülkenin güneybatısında sığınmacılar için güvenli bölge oluşturmak amacıyla Turkuaz Operasyonu'nu başlattı

Fransa, soykırımı engellemek yerine soykırımcılara silah ve mühimmat desteği sağladı

17 Temmuz

Ordu ülkede kontrolü sağladı ve soykırım eylemleri sona erdi



RUANDA



Bölgelere göre soykırımın yoğunluğu

6 Nisan-17 Temmuz 1994



Ruanda soykırımı
3 ay sürdü



800 bin kişi
hayatını kaybetti

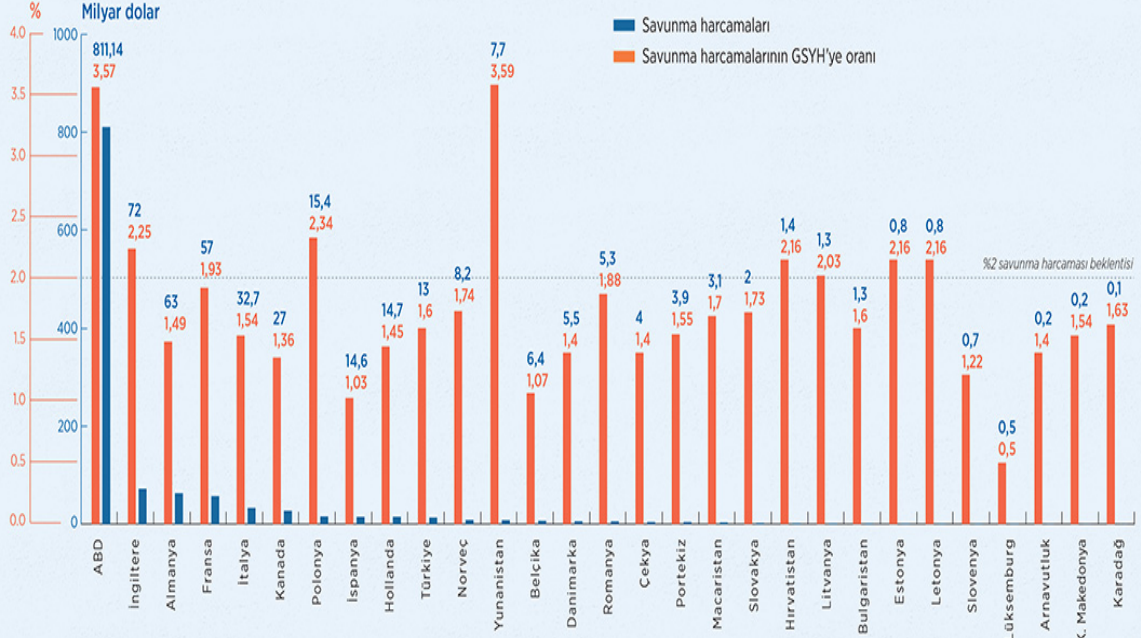
NATO ülkelerinin savunma harcamaları 1,2 trilyon dolara yaklaştı

Toplam savunma harcamalarının %69'unu ABD yaptı. GSYH'nin %2'sini savunmaya harcama beklentisini 8 NATO ülkesi karşıladı



NATO üyesi ülkelerin toplam savunma harcamaları (2021)

1,17 TRİLYON DOLAR



01/04/2022 Kaynak: NATO

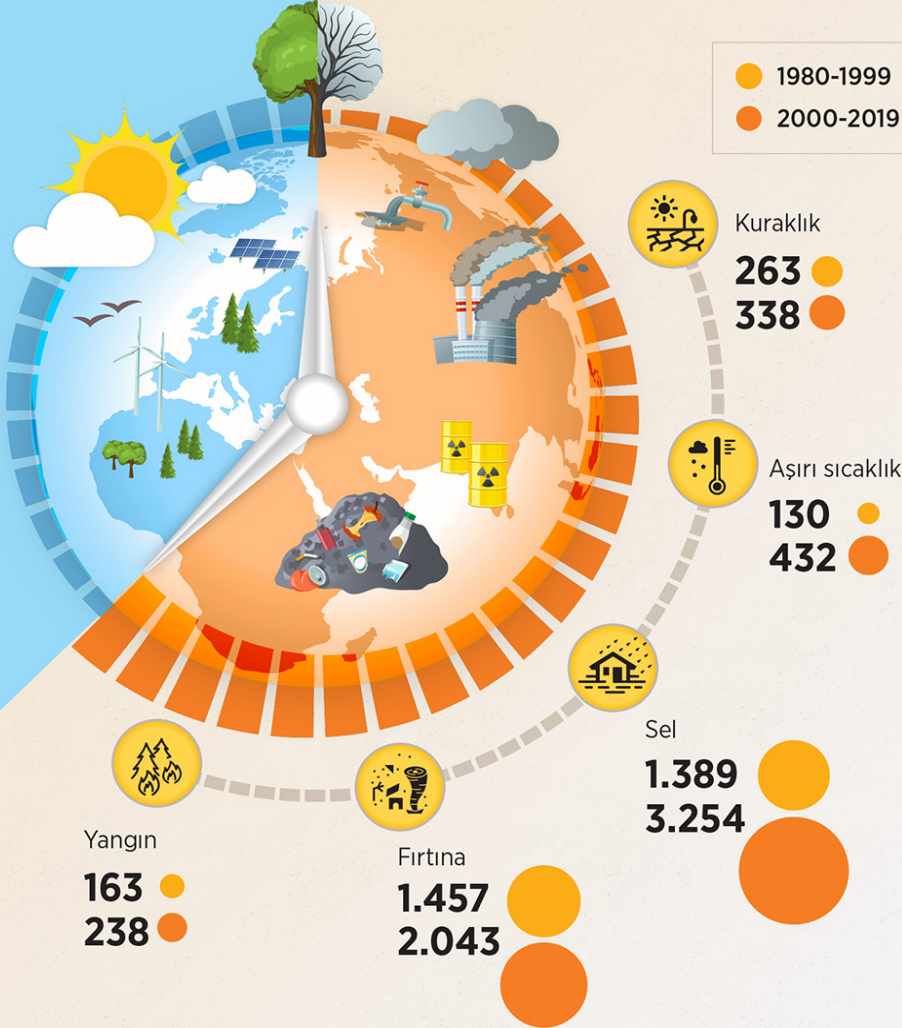
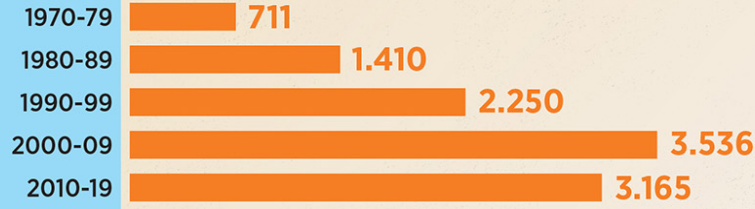


<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27644>

İklim değişikliğinin hava kaynaklı doğal afetlere etkisi

Gezegenin sıcaklığı iklim değişikliğiyle her geçen yıl artmaya devam ederken, istatistikler de meydana gelen şiddetli hava olaylarının sayısında dünya çapında artış olduğunu gösteriyor

TOPLAM AFET SAYISI



Emisyonları düşürmenin en ucuz yolu, rüzgar ve güneş enerjisi

Güneş enerjisi birim maliyetleri 2010-2019 döneminde %85, rüzgar maliyetleri %55 geriledi



GÜNEŞ ENERJİSİNDE MEGAVATSAAT BAŞI MALİYET



2000

600 DOLAR

2020

100 DOLAR

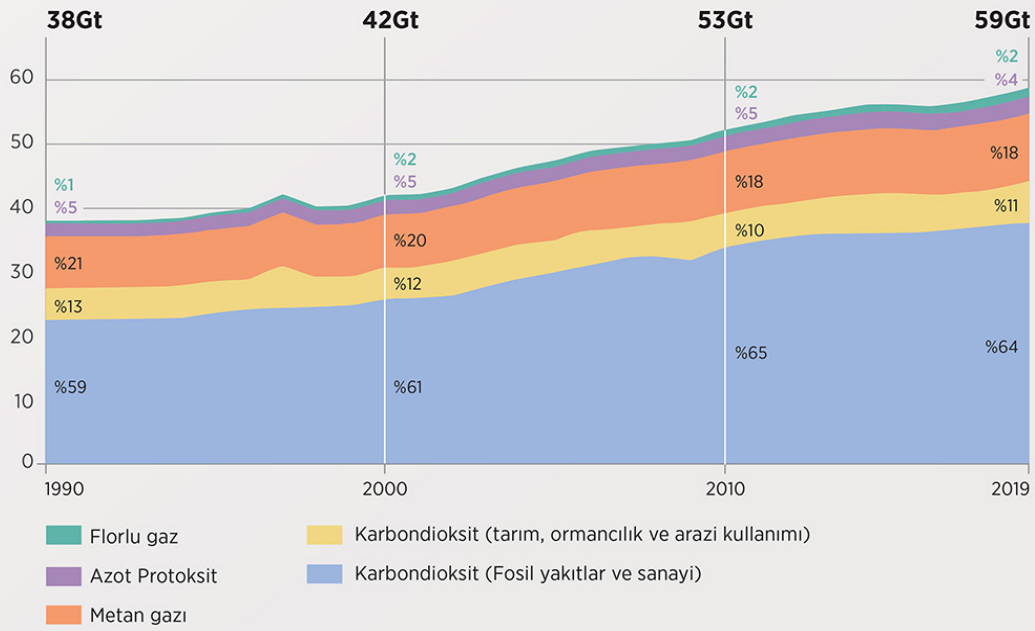


Küresel sıcaklık artışını **1,5 dereceyle sınırlandırmak** için 2030'a kadar emisyonların **en az %43 (24 gigaton) düşürülmesi** gerekiyor

Güneş ve rüzgar enerjisi, 2030'a kadar düşürülmesi gereken emisyon miktarının **3'te 1'ini tek başına azaltabilir**



KÜRESEL SERA GAZI EMİSYONLARI (Gigaton)



DÜNYANIN GÖRÜNMEYEN ÖLDÜRÜCÜ KİRLİLİĞİ:

Mayınlar ve patlayıcı savaş kalıntıları



2020

54 ülke ve bölgede zayıat meydana geldi (38'i anlaşmaya taraf ülke)



OTTAWA ANLAŞMASI (MAYIN YASAĞI SÖZLEŞMESİ)

164 ülke taraf oldu, 132'si anlaşmayı onayladı



YAKLAŞIK 2 BİN 500 KİŞİ ÖLDÜ
(645'i ÇOCUK)



YAKLAŞIK 4 BİN 500 KİŞİ YARALANDI
(1.200'Ü ÇOCUK)



2020'DE

135 binden fazla antipersonel mayın imha edildi

EKİM 2021 İTİBARIYLA

En az **60 ülke ve bölgede** antipersonel mayın bulunuyor

ÖLÜM VEYA YARALANMALARIN EN ÇOK OLDUĞU ÜLKELER

AFGANİSTAN
UKRAYNA
IRAK
YEMEN
NİJERYA
MALİ
BURKİNA FASO
KOLOMBİYA



TÜRKİYE 2003'TE TARAF OLDU, KARA MAYINI ÜRETMİYOR



İMHA EDİLMİYİ BEKLEYEN MAYINLARDAN BAZILARI

UKRAYNA
3,3 MİLYON

YUNANİSTAN
343,4 BİN



SÖZLEŞMEYE KATILMAYAN "MAYIN ÜRETME HAKKINI" SAKLI TUTAN ÜLKELER

Rusya, Çin, ABD, Küba, Hindistan, Pakistan, İran, Myanmar, Kuzey Kore, Güney Kore, Singapur, Vietnam

Kitap Önerisi



Toplumsal ve ekonomik alanda çözüm önerileri...

Yapısal reformlar ülkeden ülkeye farklılık gösteriyor. Hukukun üstünlüğünü kabul etmiş ve uygulamasına da yansıtmış, demokratik düzeni işlerlik kazanmış, eğitimi bilimsel temellere dayandırmış, düşünce ve ifade özgürlüğünü içselleştirmiş toplumlarda yapısal reformlar ağırlıklı olarak ekonomik konuları kapsar.

Türkiye gibi bu konuları çözümleyememiş ülkelerde ise ekonomik alandaki reformlar yapısal reformlar için yeterli olmuyor. Bu ülkelerde hukukun üstünlüğü konusunun öncelikler arasında olması gerekiyor.

Bu kitap Türkiye’de sosyal, siyasal ve ekonomik alanda yapılması gerekenleri ve sorunların kaynağını tartışıyor.